Ο καθαγιασμός τής δουλείας στον Χριστιανισμό, μέσα από τις «ιερές» γραφές και τα πατερικά κείμενα

Ένα από τα πάμπολλα κίβδηλα επιχειρήματα που επικαλούνται οι Ιουδαιοχριστιανοί, έτσι ώστε να αναδείξουν τον Χριστιανισμό σε «θρησκεία τής αγάπης», είναι ότι η Εκκλησία φύσει και θέσει τάχθηκε απέναντι στο φαινόμενο τής δουλείας. Το πάνε μάλιστα κι ένα βήμα παραπέρα και δεν είναι λίγοι αυτοί που ισχυρίζονται πως χάρις στον Χριστιανισμό και στην Εκκλησία εξαλείφθηκε η δουλεία.

Πολύ καλό για να είναι αληθινό όμως...

Ακόμη κι αν είχε όλη την καλή διάθεση η Εκκλησία, θα έπρεπε να έχει κάνει προηγουμένως την υπέρβαση και να έρθει σε ευθεία σύγκρουση, όχι μόνο με τούς «πατέρες», με πρώτον και καλύτερον τον απόστολο Παύλο, αλλά κι αυτή καθ' αυτή την Αγία Γραφή.

Στην πραγματικότητα, η δουλεία, σε γενικές γραμμές, όχι μόνο δεν αποδοκιμάζεται στα «ιερά» κείμενα, αλλά τουναντίον είναι αποδεκτή ως κάτι φυσιολογικό, ενώ κατά περίπτωσιν παρουσιάζεται λίγο πολύ κι ως...ευλογία και θέλημα Θεού. Οι δούλοι καλούνται να αποδεκτούν αδιαμαρτύρητα την κατάστασή τους, γιατί αυτό που είναι να λάβουν απ' τον Θεό, θα το λάβουν, είτε σκλαβωμένοι είτε ελεύθεροι. Οι δούλοι θα πρέπει να υποτάσσονται στον κύριό τους, όπως ακριβώς και στον Θεό.

Στην Παλαιά Διαθήκη, ο ίδιος ο «Πανάγαθος» παρουσιάζεται να δίνει οδηγίες...ομαλής δουλείας εντάσσοντάς την σε ένα, ας το πούμε, νομοθετικό πλαίσιο. Στην Καινή Διαθήκη, ακόμη και ο Ιησούς κάνει διάκριση μεταξύ δούλου και κυρίου, ενώ, όπως προαναφέρθηκε, αυτός που δίνει πραγματική παράσταση, είναι ο ιδρυτής τού Χριστιανισμού, ο Παύλος.

Από τον χορό τής εξύψωσης τής δουλείας, φυσικά δεν θα μπορούσαν να λείπουν και τα καθάρματα τής βρόμικης χριστιανικής ιστορίας, οι επονομαζόμενοι «πατέρες», όπως π.χ. ο Μέγας Βασίλειος και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Όπως μάλιστα, πολύ «όμορφα», το έθεσε κι ένας άλλος «σοφός» τής Εκκλησίας και «διδάσκαλος τού Γένους», ο Νικόδημος ο Αγιορείτης, *«η δουλεία δεν βλάπτει την πίστην»*, ή όπως ακόμη πιο «σωστά», το έθεσε ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος: *«Καθόλου δεν βλάπτει η δουλεία, αλλ' ωφελεί μάλιστα»* ...

ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

Γένεσις (9: 25-27):
«καὶ εἶπεν· ἐπικατάρατος Χαναάν· παῖς οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. καὶ εἶπεν· εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Σήμ, καὶ ἔσται Χαναὰν παῖς οἰκέτης αὐτοῦ πλατύναι ὁ Θεὸς τῷ Ἰάφεθ, καὶ κατοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ Σὴμ καὶ γενηθήτω Χαναὰν παῖς αὐτοῦ».
[Μετάφραση: *«Και είπε: Επικατάρατος ο Χαναάν· θα είναι δούλος των δούλων στους αδελφούς του. Και είπε: Ευλογητός ο Κύριος ο Θεός τού Σημ· και ο Χαναάν θα είναι σ' αυτόν δούλος· ο Θεός θα πλατύνει τον Ιάφεθ, και θα κατοικήσει στις σκηνές τού Σημ, και ο Χαναάν θα είναι σ' αυτόν δούλος».*]

Έξοδος (21: 1-11):
«Καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα, ἃ παραθήσῃ ἐνώπιον αὐτῶν. ἐὰν κτήσῃ παῖδα Ἑβραῖον, ἓξ ἔτη δουλεύσει σοι· τῷ δὲ ἑβδόμῳ ἔτει ἀπελεύσεται ἐλεύθερος δωρεάν. ἐὰν αὐτὸς μόνος εἰσέλθῃ, καὶ μόνος ἐξελεύσεται· ἐὰν δὲ γυνὴ συνεισέλθῃ μετ' αὐτοῦ, ἐξελεύσεται καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. καὶ ἐὰν δὲ ὁ κύριος δῷ αὐτῷ γυναῖκα, καὶ τέκῃ αὐτῷ υἱοὺς ἢ θυγατέρας, ἡ γυνὴ καὶ τὰ παιδία ἔσται τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ μόνος ἐξελεύσεται. ἐὰν δὲ ἀποκριθεὶς εἴπῃ ὁ παῖς, ἠγάπησα τὸν κύριόν μου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία, οὐκ ἀποτρέχω ἐλεύθερος· προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ καὶ τότε προσάξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θύραν ἐπὶ τὸν σταθμόν, καὶ τρυπήσει ὁ κύριος αὐτοῦ τὸ οὖς τῷ ὀπητίῳ, καὶ δουλεύσει αὐτῷ εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν δέ τις ἀποδῶται τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα οἰκέτιν, οὐκ ἀπελεύσεται, ὥσπερ ἀποτρέχουσιν αἱ δοῦλαι. ἐὰν μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς ἣν αὐτῷ καθωμολογήσατο, ἀπολυτρώσει αὐτήν· ἔθνει δὲ ἀλλοτρίῳ οὐ κύριός ἐστι πωλεῖν αὐτήν, ὅτι ἠθέτησεν ἐν αὐτῇ. ἐὰν δὲ τῷ υἱῷ καθομολογήσηται αὐτήν, κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιήσει αὐτῇ. ἐὰν δὲ ἄλλην λάβῃ ἑαυτῷ, τὰ δέοντα καὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτῆς οὐκ ἀποστερήσει. ἐὰν δὲ τὰ τρία ταῦτα μὴ

ποιήσῃ αὐτῇ, ἐξελεύσεται δωρεὰν ἄνευ ἀργυρίου».
[Μετάφραση: *«Και οι κρίσεις, που θα εκθέσεις μπροστά τους, είναι αυτές: Αν αγοράσεις έναν δούλο, Εβραίο, έξι χρόνια θα δουλέψει· και στον έβδομο θα αφήνεται ελεύθερος, δωρεάν. Αν ήρθε μόνος, μόνος και θα αφήνεται· αν είχε γυναίκα, τότε και η γυναίκα του θα αφήνεται μαζί του. Αν το αφεντικό του τού έδωσε γυναίκα και γέννησε σ' αυτόν γιους ή θυγατέρες, η γυναίκα και τα παιδιά της θα είναι του αφεντικού της, αυτός όμως θα αφήνεται μόνος. Αλλά, αν ο δούλος πει φανερά: Αγαπώ το αφεντικό μου, τη γυναίκα μου, και τα παιδιά μου, δεν θα αφεθώ ελεύθερος· τότε, το αφεντικό του θα τον φέρει στους κριτές· και θα τον φέρει στη θύρα ή στον παραστάτη τής θύρας, και το αφεντικό του θα τρυπήσει το αυτί του με ένα τρυπητήρι· και θα τον δουλεύει παντοτινά. Και αν κάποιος πουλήσει τη θυγατέρα του για δούλη, δεν θα αφεθεί όπως αφήνονται οι δούλοι. Αν δεν αρέσει στο αφεντικό της, που την αρραβωνιάστηκε για τον εαυτό του, τότε θα την απολυτρώσει· δεν έχει εξουσία να την πουλήσει σε ξένο έθνος, επειδή της φέρθηκε άπιστα. Αν, όμως, την αρραβώνιασε με τον γιο του, θα κάνει σ' αυτή σύμφωνα με το δικαίωμα των θυγατέρων. Αν πάρει για τον εαυτό του μια άλλη, δεν θα της στερήσει την τροφή, τα ενδύματά της, και το χρέος του γάμου σ' αυτή. Αν, όμως, δεν της κάνει τα τρία αυτά, τότε θα φύγει δωρεάν, χωρίς χρήματα».*]

Έξοδος (21: 20-21 και 26-27):
«ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἢ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ καὶ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, δίκῃ ἐκδικηθήσεται. ἐὰν δὲ διαβιώσῃ ἡμέραν μίαν ἢ δύο, οὐκ ἐκδικηθήσεται· τὸ γὰρ ἀργύριον αὐτοῦ ἐστιν. [...] ἐὰν δέ τις πατάξῃ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ ἢ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς θεραπαίνης αὐτοῦ, καὶ ἐκτυφλώσῃ, ἐλευθέρους ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτῶν. ἐὰν δὲ τὸν ὀδόντα τοῦ οἰκέτου ἢ τὸν ὀδόντα τῆς θεραπαίνης αὐτοῦ ἐκκόψῃ, ἐλευθέρους ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ ὀδόντος αὐτῶν».
[Μετάφραση: *«Και αν κάποιος χτυπήσει τον δούλο του ή τη δούλη του με ράβδο, και πεθάνει κάτω από τα χέρια του, οπωσδήποτε θα τιμωρηθεί. Αν, όμως, ζήσει μία ημέρα ή δύο δεν θα τιμωρηθεί· επειδή, είναι δικό του χρήμα. Αν κάποιος χτυπήσει το μάτι τού δούλου του ή το μάτι τής δούλης του, και τον τυφλώσει, θα τον αφήσει ελεύθερο, εξαιτίας του ματιού του. Και αν βγάλει το δόντι τού δούλου του ή το δόντι τής δούλης του, θα τον αφήσει ελεύθερο εξαιτίας του δοντιού του».*]

Λευιτικόν (25: 42-55):

«διότι οἰκέται μού εἰσιν οὗτοι, οὓς ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου· οὐ πραθήσεται ἐν πράσει οἰκέτου. οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ, καὶ φοβηθήσῃ Κύριον τὸν Θεόν σου. καὶ παῖς καὶ παιδίσκη, ὅσοι ἂν γένωνταί σοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, ὅσοι κύκλῳ σού εἰσιν, ἀπ᾽ αὐτῶν κτήσεσθε δοῦλον καὶ δούλην· καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ὄντων ἐν ὑμῖν, ἀπὸ τούτων κτήσεσθε καὶ ἀπὸ τῶν συγγενῶν αὐτῶν, ὅσοι ἂν γένωνται ἐν γῇ ὑμῶν, ἔστωσαν ὑμῖν εἰς κατάσχεσιν. καὶ καταμεριεῖτε αὐτοὺς τοῖς τέκνοις ὑμῶν μεθ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἔσονται ὑμῖν κατόχιμοι εἰς τὸν αἰῶνα· τῶν δὲ ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐ κατατενεῖ αὐτὸν ἐν τοῖς μόχθοις. Ἐὰν δὲ εὕρῃ ἡ χεὶρ τοῦ προσηλύτου ἢ τοῦ παροίκου τοῦ παρὰ σοί, καὶ ἀπορηθεὶς ὁ ἀδελφός σου πραθῇ τῷ προσηλύτῳ ᾗ τῷ παροίκῳ τῷ παρὰ σοὶ ἢ ἐκ γενετῆς προσηλύτῳ, μετὰ τὸ πραθῆναι αὐτῷ, λύτρωσις ἔσται αὐτοῦ· εἷς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ λυτρώσεται αὐτόν. ἀδελφὸς πατρὸς αὐτοῦ ἢ υἱὸς ἀδελφοῦ πατρὸς λυτρώσεται αὐτὸν ἢ ἀπὸ τῶν οἰκείων τῶν σαρκῶν αὐτοῦ, ἐκ τῆς φυλῆς αὐτοῦ, λυτροῦται αὐτόν· ἐὰν δὲ εὐπορηθεὶς ταῖς χερσὶ λυτρῶται ἑαυτόν, καὶ συλλογιεῖται πρὸς τὸν κεκτημένον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἔτους, οὗ ἀπέδοτο ἑαυτὸν αὐτῷ ἕως τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀφέσεως, καὶ ἔσται τὸ ἀργύριον τῆς πράσεως αὐτοῦ ὡς μισθίου· ἔτος ἐξ ἔτους ἔσται μετ᾽ αὐτοῦ. ἐὰν δέ τινι πλεῖον τῶν ἐτῶν ᾖ, πρὸς ταῦτα ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τῆς πράσεως αὐτοῦ· ἐὰν δὲ ὀλίγον καταλειφθῇ ἀπὸ τῶν ἐτῶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τῆς ἀφέσεως, καὶ συλλογιεῖται αὐτῷ κατὰ τὰ ἔτη αὐτοῦ, καὶ ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐτοῦ. ὡς μισθωτὸς ἐνιαυτὸν ἐξ ἐνιαυτοῦ ἔσται μετ᾽ αὐτοῦ· οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ ἐνώπιόν σου. ἐὰν δὲ μὴ λυτρῶται κατὰ ταῦτα, ἐξελεύσεται ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέσεως αὐτὸς καὶ τὰ παιδία αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ· ὅτι ἐμοὶ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ οἰκέται εἰσί, παῖδές μου οὗτοί εἰσιν, οὓς ἐξήγαγον ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν».

[Μετάφραση: *«Επειδή, δούλοι μου είναι αυτοί, που έβγαλα από τη γη τής Αιγύπτου· δεν θα πουλιούνται, καθώς πουλιέται ο δούλος. Δεν θα δεσπόζεις επάνω του με αυστηρότητα· αλλά θα φοβηθείς τον Θεό σου. Και ο δούλος σου και η δούλη σου, όσους κι αν έχεις, από τα έθνη που είναι γύρω σας, απ' αυτά θα αγοράζεις δούλον και δούλη. Κι ακόμα, από τους γιους των ξένων, που παροικούν μεταξύ σας, απ' αυτούς θα αγοράζετε, και από τις συγγένειές τους, που βρίσκονται μεταξύ σας, όσοι γεννήθηκαν στη γη σας· και θα είναι σε σας για ιδιοκτησία. Και θα τους έχετε κληρονομιά για τα παιδιά σας, ύστερα από σας, για να τους κληρονομήσουν ως ιδιοκτησία· δούλοι σας θα είναι παντοτινά· όμως, επάνω στους αδελφούς σας, τους γιους Ισραήλ, δεν θα εξουσιάζετε, ο ένας επάνω στον άλλον, με αυστηρότητα. Και όταν ο ξένος, κι εκείνος που παροικεί μαζί σου, πλουτίσει, και ο αδελφός σου, που είναι μαζί του, φτωχύνει, και πουληθεί σε ξένον, που παροικεί μαζί σου ή στη γενεά τής συγγένειας του ξένου· αφού πουληθεί, θα εξαγοραστεί*

ξανά· ένας από τα αδέλφια του θα τον εξαγοράσει· ή ο θείος του ή ο γιος τού θείου του, θα τον εξαγοράσει ή ένας εξ αίματος συγγενής του από τη συγγένειά του θα τον εξαγοράσει· ή, αν ο ίδιος ευπόρησε, θα εξαγοράσει ο ίδιος τον εαυτό του. Και θα λογαριάσει με τον αγοραστή του, από τον χρόνο που πουλήθηκε σ' αυτόν, μέχρι τον χρόνο τής άφεσης· και η τιμή τής πώλησής του θα είναι σύμφωνα με τον αριθμό των χρόνων· ανάλογα με τον χρόνο ενός μισθωτού θα του λογαριαστεί. Αν μένουν πολλά χρόνια, ανάλογα μ' αυτά θα αποδώσει την τιμή τής εξαγοράς του από το ασήμι με το οποίο αγοράστηκε. Και αν υπολείπονται λίγα χρόνια, μέχρι το χρόνο τής άφεσης, θα κάνει λογαριασμό μαζί του, και σύμφωνα με τα χρόνια του θα αποδώσει την τιμή τής εξαγοράς του. Ως ετήσιος μισθωτός θα είναι μαζί του· δεν θα δεσπόζει επάνω του με αυστηρότητα μπροστά σου. Και αν δεν εξαγοραστεί κατά τα χρόνια αυτά, τότε θα απελευθερωθεί στον χρόνο τής άφεσης, αυτός και τα παιδιά του μαζί του. Επειδή, οι γιοι τού Ισραήλ είναι δούλοι σε μένα· δούλοι μου είναι, τους οποίους έβγαλα από τη γη τής Αιγύπτου. Εγώ είμαι ο Κύριος ο Θεός σας».]

ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Κατά Ματθαίον (10: 24):
«Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ».
[Μετάφραση: *«Δεν υπάρχει μαθητής ανώτερος από τον δάσκαλο ούτε δούλος ανώτερος από τον κύριό του».*]
(Απαραίτητη διευκρίνιση: Τα λόγια αυτά αποδίδονται στον ίδιον τον Ιησού).

Προς Τιμόθεον Α' (6: 1-2):
«Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι».
[Μετάφραση: *«Όσοι είναι κάτω από ζυγό δουλείας, ας θεωρούν τούς κυρίους τους άξιους κάθε τιμής, για να μη δυσφημείται το όνομα του Θεού και η διδασκαλία. Εκείνοι δε που έχουν κυρίους πιστούς, ας μη τους καταφρονούν, επειδή είναι αδελφοί· αλλά, ας δουλεύουν προθυμότερα, επειδή, αυτοί που απολαμβάνουν την ευεργεσία, είναι πιστοί και αγαπητοί».*]

Προς Τίτον (2: 9-10):
«Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν».
[Μετάφραση: *«Τους δούλους να τους νουθετείς να υποτάσσονται στους δικούς τους κυρίους, να τους ευαρεστούν σε όλα, να μη αντιμιλούν· να μη οικειοποιούνται τα ξένα πράγματα, αλλά να δείχνουν κάθε αγαθή πίστη· για να στολίζουν σε όλα τη διδασκαλία τού σωτήρα μας Θεού».*]

Προς Κολοσσαείς (3: 22):
«Οἱ δοῦλοι ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν Θεόν».
[Μετάφραση: *«Οι δούλοι, υπακούτε σε όλα στους κατά σάρκα κυρίους σας, όχι με οφθαλμοδουλεία, ως ανθρωπάρεσκοι, αλλά με απλότητα καρδιάς, έχοντας φόβο προς τον Θεό».*]

Προς Εφεσίους (6: 5-8):
«Οἱ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.».
[Μετάφραση: *«Οι δούλοι, υπακούτε στους κατά σάρκα κυρίους σας με φόβο και τρόμο, με απλότητα της καρδιάς σας, σαν στον Χριστό· όχι με οφθαλμοδουλεία, ως ανθρωπάρεσκοι, αλλ' ως δούλοι Χριστού· εκπληρώνοντας το θέλημα του Θεού από ψυχής, δουλεύοντας με καλή διάθεση σαν να το κάνετε στον Κύριο, και όχι σε ανθρώπους· ξέροντας ότι κάθε ένας ό,τι καλό κάνει, αυτό θα πάρει από τον Κύριο, είτε δούλος είτε ελεύθερος».*]

Προς Κορινθίους Α' (7: 21):
«δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι».
[Μετάφραση: *«Κλήθηκες δούλος; Μη σε μέλει· αλλά ακόμα κι αν μπορείς να γίνεις ελεύθερος, μεταχειρίσου το καλύτερα* (προτίμησε τη δουλεία)*».*]

Πέτρου Α' (2: 18-19):

«οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς· τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως».
[Μετάφραση: *«Οι δούλοι, υποτάσσεστε με κάθε φόβο στους κυρίους σας, όχι μονάχα στους αγαθούς και επιεικείς, αλλά και στους διεστραμμένους· επειδή, αυτό είναι χάρη, το να υποφέρει κάποιος λύπες εξαιτίας τής συνείδησης στον Θεό, πάσχοντας άδικα».*]

ΕΞΩΒΙΒΛΙΚΑ ΚΑΙ ΠΑΤΕΡΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Διδαχή τών Δώδεκα Αποστόλων (4: 11):
«Ὑμεῖς δὲ οἱ δοῦλοι ὑποταγήσεσθε τοῖς κυρίοις ὑμῶν ὡς τύπῳ θεοῦ ἐν αἰσχύνῃ καὶ φόβῳ».
[Μετάφραση: *«Εσείς οι δούλοι να υποτάσσεστε στους κυρίους σας, με ντροπή και φόβο, όπως και στον Θεό».*]

Μέγας Βασίλειος (Βιβλιοθήκη Ελλήνων Πατέρων, τ. 53, σελ. 207-208):
«Όσοι δούλοι ευρίσκονται υπό ζυγόν και προσφεύγουν στις αδελφότητες των εκκλησιών, αφού τους νουθετήσουν οι αδελφότητες να γίνουν υπάκουοι και αφού τους βελτιώσουν, να τους παραδίδουν στους δεσπότες τους... Ο ζυγός της δουλείας κατά τρόπον αρεστόν κατορθούμενος από τον Κύριο, κάνει αυτόν που τον υπομένει, άξιο της βασιλείας των ουρανών».

Μέγας Βασίλειος (Λόγος Β΄ περί νηστείας):
«Οι δούλοι (να δέχονται την νηστεία), (όπως) *την ανάπαυση από τους συνεχείς καμάτους της υπηρεσίας».*

Ιωάννης ο Χρυσόστομος (Εις την Α΄ Κορινθίους ομιλία, κεφ. 19, σελ. 535):
«Όπως ακριβώς δεν ωφελεί καθόλου η περιτομή ούτε βλάπτει η έλλειψις περιτομής, έτσι ούτε βλάπτει η δουλεία ούτε ωφελεί η ελευθερία... Και δια να καταδείξη τούτο με μεγαλυτέραν σαφήνειαν λέγει (σ.σ.: αναφέρεται στον Παύλο, ερμηνεύοντας την «Προς Κορινθίους Α'») *"αλλά και αν ημπορείς να γίνεις ελεύθερος, χρησιμοποίησε περισσότερον την δουλείαν"· δηλαδή να είσαι περισσότερο δούλος. Και διατί τέλος πάντων αυτόν που δύναται να ελευθερωθεί τον συμβουλεύει να παραμείνη δούλος. Διότι θέλει να δείξη ότι καθόλου δεν*

βλάπτει η δουλεία, αλλ' ωφελεί μάλιστα... Και γνωρίζω μεν ότι μερικοί ισχυρίζονται ότι το είπε (ο Παύλος) *περί ελευθερίας, υποστηρίζοντες ότι σημαίνει, εάν ημπορείς να ελευθερωθής, ελευθερώσου... Δεν λέγει λοιπόν τούτο, αλλ' εκείνο που είπα προηγουμένως, θέλων να δείξη ότι δεν κερδίζει τίποτε περισσότερον αυτός που γίνεται ελεύθερος και επομένως, λέγει, και αν ακόμη εξαρτάται από σένα να ελευθερωθής, μάλλον μένε ως δούλος».*

Σύνοδος Γάγγρας στην Παφλαγονία (Κανόνας 3):
«Ει τις δούλον, προφάσει θεοσεβείας, διδάσκοι καταφρονείν δεσπότου και αναχωρείν της υπηρεσίας και μη μετ' ευνοίας και πάσης τιμής τώ εαυτού δεσπότη εξυπηρετείσθαι, ανάθεμα έστω».
[**Μετάφραση:** *«Εάν κάποιος, με το πρόσχημα τής ευσέβειας, προτρέψει έναν δούλο να εγκαταλείψει την υπηρεσία του και να δραπετεύσει από τον αυθέντη του, αντί να τον υπηρετεί με καλή θέληση και κάθε τιμή, να αναθεματίζεται».*]

Νικόδημος ο Αγιορείτης (Γάμος και Παρθενία):
«Αν ήσουν, λέγει (σ.σ.: αναφέρεται στον Παύλο, ερμηνεύοντας την «Προς Κορινθίους Α'»)*, χριστιανός, δούλος και επίστευσας, μη φρόντιζε περί τούτου μηδέ ταράττου πως είσαι δούλος και εξαγορασμένος σκλάβος τινός, διά τι η δουλεία τόσον δεν σε βλάπτει εις την πίστην και εις την ψυχήν, ώστε οπού, και αν ημπορής να ελευθερωθής από την δουλείαν, μεταχειρίσου ακόμη περισσότερον την δουλείαν, ήτοι δούλευε και δος τον εαυτόν σου εις την δούλευσιν του αυθέντου σου».*

Κοσμάς ο Αιτωλός (Διδαχή Ε'):
«Τριακόσιους χρόνους μετά την Ανάστασιν του Χριστού μας, έστειλεν ο Θεός τον άγιον Κωνσταντίνον και εστερέωσε βασίλειον χριστιανικόν• και το είχαν χριστιανοί το βασίλειον 1150 χρόνους. Ύστερα το εσήκωσεν ο Θεός το βασίλειον από τους Χριστιανούς και ήφερε τον Τούρκο μέσα από την Ανατολήν και του το έδωκε δια εδικόν μας καλόν... Και τι; Άξιος ήτον ο Τούρκος να έχη βασίλειον; Αλλά ο Θεός του το έδωκε δια το καλόν μας. Και διατί δεν ήφερεν ο Θεός άλλον βασιλέα, οπού ήτον τόσα ρηγάτα (=βασίλεια) *εδώ κοντά να τους το δώση, μόνον ήφερε τον Τούρκον μέσαθε από την Κοκκινην Μηλιά και του το εχάρισε; Διατί ήξευρεν ο Θεός πως τα άλλα ρηγάτα μας βλάπτουν εις την Πίστιν, και ο Τούρκος δεν μας βλάπτει, άσπρα* (=χρήματα) *δώσ' του και καβαλλίκευσέ τον από το κεφάλι. Και δια να μην κολασθούμεν το έδωκε του Τούρκου και τον έχει ο Θεός τον Τούρκον ωσάν σκύλλον να μας φυλάη».*

Και το ανεπανάληπτο, από τον ίδιο «άγιο» (Διδαχή Γ’):
«Η τέλεια αγάπη είναι να πουλήσεις όλα σου τα πράγματα και να τα δώσεις ελεημοσύνη, κι εσύ να πουληθείς σκλάβος. Και όσα παίρνεις, να τα δίνεις όλα ελεημοσύνη».

Με βάση τα παραπάνω, είναι να απορεί κάποιος, γιατί η Εκκλησία ήταν ο καλύτερος συνέταιρος τής εκάστοτε θεοκρατικής ρωμαϊκής και μετέπειτα βυζαντινής εξουσίας, καθώς αργότερα και τής οθωμανικής, αλλά και κατ’ επέκτασιν κάθε χριστιανικής δουλοκτητικής κοινωνίας;